19. 4. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ochrana společníků při slučování akciových společností – část I.

Zajištění dostatečné informovanosti akcionářů je významným prvkem jejich ochrany. O sloučení totiž rozhodují právě oni, je tedy nutné, aby měli pro své rozhodnutí dostatek informací. Díky tomu, že sloučení zúčastněných společností vyvolá nebo je způsobilé vyvolat právní důsledky pro společníky (akcionáře) všech zúčastněných společností, tak pro věřitele a dlužníky těchto společností, ukládá obchodní zákoník v rámci problematiky sloučení zúčastněným společnostem rozsáhlou informační povinnost jak ve vztahu k akcionářům, tak ve vztahu ke třetím osobám.

Jedním z hlavních důvodů existence rozsáhlé právní úpravy slučování je ochrana akcionářů zúčastněných společností, a to nikoli jen menšinových, ale ve většině případů všech. V této ochraně můžeme rozlišovat několik složek. Těmito složkami jsou:

- informovanost akcionářů,
- právo akcionářů na dorovnání,
- právo akcionářů nestat se akcionáři právního nástupce, a
- další složky.

Informovanost akcionářů – část A

Zajištění dostatečné informovanosti akcionářů je významným prvkem jejich ochrany. O sloučení totiž rozhodují právě oni, je tedy nutné, aby měli pro své rozhodnutí dostatek informací. Díky tomu, že sloučení zúčastněných společností vyvolá nebo je způsobilé vyvolat právní důsledky pro společníky (akcionáře) všech zúčastněných společností, tak pro věřitele a dlužníky těchto společností, ukládá obchodní zákoník v rámci problematiky sloučení zúčastněným společnostem rozsáhlou informační povinnost jak ve vztahu k akcionářům, tak ve vztahu ke třetím osobám.

Základní požadavky z hlediska informovanosti akcionářů zúčastněných akciových společností o zamýšleném sloučení upravuje ustanovení § 220d Obchodního zákoníku (dále jen „ObchZ“).

V případě, že bude návrh smlouvy o fúzi rozhodován valnou hromadou, je obsahem informační povinnosti představenstva každé ze zúčastněné akciové společnosti následující:

a) alespoň jeden měsíc přede dnem konání valné hromady (rozhodnutí jediného akcionáře dle § 190 odstavec 1 ObchZ), která má rozhodnout o sloučení, uložit do sbírky listin návrh smlouvy o sloučení po jeho přezkoumání dozorčí radou, pokud se přezkoumání dozorčí radou vyžaduje. Výše uvedené přezkoumání se nevyžaduje v případě, že se společnost slučuje se svým jediným akcionářem nebo jestliže s tím všichni akcionáři zúčastněné společnosti projevili souhlas. To, že se nevyžaduje souhlas dozorčí rady neznamená zbavení povinnosti uložení návrhu smlouvy o sloučení do sbírky listin. Do sbírky listin musí všechny zúčastněné akciové společnosti uložit návrh smlouvy o sloučení, který odpovídá návrhům smlouvy o sloučení všech zúčastněných subjektů sloučení. Důvodem identity ukládaných smluv je,

že příslušné orgány všech zúčastněných společností musí schválit to znění smlouvy o fúzi, které je uloženo ve sbírce listin;

b) alespoň jeden měsíc přede dnem konání valné hromady (rozhodnutí jediného akcionáře dle § 190 odstavec 1 ObchZ), která má rozhodnout o sloučení, zveřejnit v Obchodním věstníku oznámení o uložení návrhu smlouvy o fúzi do sbírky listin. Z logiky a posloupnosti povinností dle ustanovení § 220d odstavec 1 ObchZ lze vyvozovat, že nejdříve musí dojít k uložení smlouvy o sloučení, a teprve následně je možné zveřejnit oznámení v Obchodním věstníku. Předmětný paragraf, tedy §220d odstavec 1, zbavuje rejstříkový soud jemu stanovenou povinnost, a to dle § 33 odstavec 1 tedy, že uložení listiny do sbírky listin rejstříkový soud bez zbytečného odkladu zveřejní;

c) oznámení dle bodu b) musí obsahovat upozornění pro akcionáře na jejich právo seznámit se s písemnostmi, jejichž zpracování v souvislosti se sloučením ukládá zákon, a na právo na vydání opisů a výtahů z těchto písemností; v případě odkoupení akcií nástupnickou společností musí zveřejnění oznámení o sloučení pro akcionáře obsahovat údaje, které požaduje obchodní zákoník při odkoupení akcií nástupnickou společností.

V situaci, kdy je nástupnická společnost majitelem všech akcií s hlasovacími právy zanikající společnosti, nevyžaduje se ke sloučení ani rozhodnutí valné hromady nástupnické společnosti, ani valné hromady zanikající společnosti a postačí rozhodnutí představenstev. Rozhodnutí představenstva postačí též, jestliže jsou všechny akcie zanikající společnosti majetkem jiné zanikající společnosti. V předmětné situaci musejí být výše uvedené povinnosti dané zanikající akciové společnosti splněny jeden měsíc přede dnem, kdy má dojít k rozhodnutí o sloučení představenstvem zanikající akciové společnosti. Další náležitostí, kterou je v předmětné lhůtě nutno uveřejnit v Obchodním věstníku je povinnost upozornit akcionáře zanikající společnosti na právo vyžadovat svolání valné hromady nebo vyžadovat přijetí rozhodnutí o sloučení jediným akcionářem (toto právo se týká akcionáře nebo akcionářů nástupnické společnosti, kteří jsou majiteli akcií, jejichž celková jmenovitá hodnota dosahuje alespoň 5% základního kapitálu nástupnické společnosti před sloučením).

Může dojít k uzavření dohody, že výše uvedené povinnosti za zanikající představenstva všech zúčastněných společností bude plnit představenstvo nástupnické společnosti. Tato dohoda nemusí mít písemnou podobu, ale je zcela zřejmé, že při tak náročné operaci jako je sloučení by bylo rozumné mít o každém ujednání doklad, a to např. z důvodu možné odpovědnosti za škodu.

Dokumenty uvedené v § 220d odstavec 2 ObchZ, které jsou uvedeny níže, jestliže se vyžadují, musí být v sídle akciové společnosti k nahlédnutí pro akcionáře. Oznámení v Obchodním věstníku o kterém je pojednáno výše by mělo mimo náležitostí, které jsou uvedeny výše obsahovat také lhůtu, denní dobu a přesné určení místa, kde budou uvedené písemnosti k nahlédnutí pro akcionáře.

Písemnosti, které musí být v sídle akciové společnosti jsou:

a) návrh smlouvy o fúzi, je nepodstatné zda o sloučení rozhoduje valná hromada nebo představenstvo;

b) v sídle každé zúčastněné akciové společnosti je povinností mít k nahlédnutí pro akcionáře účetní závěrky za stanovené období (tedy za poslední tři roky, jestliže zúčastněná společnost po tuto dobu trvá) všech zúčastněných akciových společností bez ohledu na to, zda o sloučení rozhoduje valná hromada nebo představenstvo, anebo se jedná o postup odkoupení akcií nástupnickou společností;

c) v sídle každé zúčastněné akciové společnosti musejí být k nahlédnutí pro akcionáře konečné účetní závěrky všech zúčastněných akciových společností i zahajovací rozvaha bez ohledu na to, zda o sloučení rozhoduje valná hromada nebo představenstvo, anebo se jedná o postup odkoupení akcií nástupnickou společností; konečná účetní závěrka je zpracována každou ze zúčastněných společností, avšak zahajovací rozvaha je zpracována pouze nástupnickou akciovou společností;

d) mezitímní účetní závěrka se na rozdíl od výše uvedených dokumentů nevyžaduje vždy, ale pouze v případě, že konečná účetní závěrka sestavená podle § 220d odstavec 3 byla sestavena z údajů ke dni, od něhož do vyhotovení návrhu smlouvy o fúzi uplynulo více než šest měsíců; dnem vyhotovení návrhu smlouvy o fúzi je myšleno den, kdy představenstvo zúčastněné akciové společnosti schválilo návrh smlouvy o fúzi k uložení do sbírky listin; jak je již uvedeno výše i tato mezitímní účetní závěrka pokud je sestavována musí být v sídle akciové společnosti, která se účastní sloučení, a to bez ohledu na to, zda o sloučení rozhoduje valná hromada nebo představenstvo, anebo se jedná

o postup odkoupení akcií nástupnickou společností;

e) společná zpráva představenstev nebo zprávy představenstev všech zúčastněných společností o fúzi, jestliže se vyžadují, a společné zprávy dozorčích rad nebo zprávy dozorčích rad všech zúčastněných společností o přezkoumání fúze, jestliže se vyžadují;

f) společná znalecká zpráva o fúzi nebo znalecké zprávy o fúzi všech zúčastněných společností, jestliže se vyžadují;

g) posudek znalce dle § 69a odstavec 6 ObchZ, není-li součástí znalecké zprávy o fúzi.

V sídle každé ze zúčastněných společností musí být k nahlédnutí pro akcionáře alespoň jeden měsíc před stanoveným datem konání valné hromady, jež má rozhodnout o sloučení, nebo nemá-li se konat valná hromada zanikající společnosti, jeden měsíc před rozhodováním představenstva dokumenty, které již byly v předchozí části výkladu popsány.

V případě, že rozhodný den je i prvním dnem nástupnické akciové společnosti, pak má konečná účetní závěrka charakter řádné účetní závěrky. V opozitní situaci, a tedy za předpokladu, že by rozhodný den nebyl prvním dnem účetního období nástupnické akciové společnosti, bude mít konečná účetní závěrka charakter mimořádné účetní závěrky.

Zde je nutno upozornit na to, že pokud dochází k sestavování konečné účetní závěrky zanikající společnosti, tak se na rozdíl od ostatních existujících závěrek uplatňuje ocenění reálnou hodnotou; pro účely přeměn se jako reálná hodnota použije posudek znalce, a to za předpokladu, že zanikající společnost je povinna takovýto posudek nechat zpracovat.

Metody definované v Postupech účtování pro podnikatele se použijí na rozdíly mezi původními účetními hodnotami a novým oceněným reálnou hodnotou. Tyto rozdíly jsou zpravidla znázorněny pomocí rozvahového účtu 418 – Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách.

Za předpokladu, že v rámci oceňování majetku společnosti nedochází k identifikaci jednotlivých položek aktiv, ale pouze k souhrnnému zachycení, pak je možné celkové navýšení nebo snížení účetní hodnoty provést účtováním na účet 097 – Opravná položka k nabytému majetku v souvislosti s účtem 418 – Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách. Pokud se na výše uvedené podíváme z hlediska mezinárodního účetního standardu, a stejně tak české účetní úpravy dává se přednost individuálnímu přecenění jednotlivých položek aktiv před souhrnným zachycení aktiv.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky (EU): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí
- TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025
- Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?
- Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona
- SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR
- Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem
- Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi
- Návrh nového zákona o digitální ekonomice
- Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního

rejstříku
- Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná
- Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách